

Miten vahvistaa
osallistumista pysyvänä osana
suunnittelu- ja
päätöksentekoprosesseja?

Oma pohdinta Howspaceessa

Pohdi hetki hyvinvointialueesi kokonaisuutta. **Mihin osallistuminen sijoittuu alueesi organisaatorakenteissa ja suunnitelmissa?**

*Esim. Onko osallistuminen vahvana hallintosäännössä, entäpä päätöksenteon rakenteissa?
Onko hyvinvointialueesi strategiassa useampia osallistumisen kannalta keskeisiä kokonaisuuksia, joita osallistumisen ohjelmassa tulisi käsitellä?*

Mikä muu näkökulma on alueellasi tärkeä?

Uusia osallistumisen menetelmä tarvitaan

“Kokemukset tutkituista hankkeista osoittavat, että demokratiainnovaatiot voivat usein jäädä irrallisiksi olemassa olevista suunnittelu- ja päätöksentekoprosesseista

Mikko Värttö, 2022, Reflections on participatory democracy

“Toinen keskeinen havainto on, että osallisuustyö ei toistaiseksi ole vakiintunut osaksi kuntien omaa työkalupakkia. Osallisuustyötä ja sen jatkuvaa kehittämistä ei kunnissa myöskään ole saatu johdonmukaisesti ja pysyvästi resursoitua. **Sen sijaan osallisuuden edistäminen perustuu yksittäisiin määräaikaisiin hankkeisiin ja on tämän vuoksi luonteeltaan pistemäistä ja melko sattumanvaraista.**”

Sitra 2021, Miten demokratiaa kokeillaan

Kokeillen parempaa demokratiaa

- Kokeilut ovat tärkeä uuden kehittämisen ja oppimisen väline
  - **Jotta kokeiluista syntyvät opit voidaan hyödyntää, niiden pitää kytkeytyä päätöksentekorakenteisiin.** Näin niistä syntyvä kokemus kerryttää osaamista ja auttaa vakiinnuttamaan uusien osallistumisen menetelmiä.
  - Riskejä kertaluontoisissa prosesseissa:
    - kokeilun toteuttaja usein valitsee kokeilun aihepiirin ja ajankohdan sekä päättää, miten tulokset otetaan (tai ei oteta) huomioon päätöksenteossa
    - prosessia käytetään jo tehtyjen päätösten hyväksyttämiseen
- voi pahimmillaan jopa heikentää luottamusta demokratiaan

Miten uudet menetelmät pysyväksi osaksi päätöksentekorakennetta?

- Tarvitaan vahvempaa säätelyä osallistumisesta – hallintosääntö ja osallistumisen ohjelma!
- Uusien menetelmien kytkemistä osaksi päätöksentekoa vaikeuttaa usein **ohjeistuksen riittämättömyys, pula resursseista sekä henkilöstön puutteellinen osaaminen** → tärkeää panostaa näihin
- Tärkeää näyttää kansalaisosallistumisen hyödyt, jotta sitä alettaisiin pitää aidosti arvokkaana – ei lisätaakkana työssä. Osallistumisen **seuranta ja arviointi tärkeää**. Kokemuksen mukaan päättäjien ottaminen mukaan esim. kansalaispaneelisiin auttaa myös konkretisoimaan hyötyjä.

Osallistumisen ohjelmassa on tärkeää

- Rakentaa **kokonaiskuva** osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista
- Nimetä osallistumisen liittyvät **tavoitteet ja periaatteet**
- Kuvata, kuinka osallistuminen käytännössä **tuodaan osaksi** suunnittelu- ja päätöksentekoprosesseja sekä **päätöksenteon rakenteita**
- Kuvata erilaiset **vastuut ja roolit**
- Huomioida mahdollinen **henkilöstön osaamisen kehittäminen** esim. osallistumisen menetelmien hyödyntämiseen
- Huomioida **tavoitteiden päivittämisen** aikajänne